

■ Energetika

Na fotovoltaiku půjdou další miliardy. Stát vypíše firmám nové dotace v dubnu a květnu

Adam Kotrbatý
adam.kotrbaty@hn.cz

Drahé energie probudily zájem o obnovitelné zdroje energie i u českých firem. V následujících týdnech získají další šanci na státní podporu na pořízení vlastních ekologických elektráren. Miliardové dotace například na instalaci solárních panelů chystají hned dva úřady.

Ministerstvo životního prostředí na přelomu dubna a května spustí programy, v nichž rozdělí až deset miliard korun. A ministerstvo průmyslu a obchodu připojí nejspíše v květnu dotační výzvu za další čtyři miliardy.

„Obnovitelné energie budou čím dál důležitější součástí energetického mixu. S každým nově podpořeným projektem jsme blíže k odklonu od drahých fosilních paliv. Navíc jde i o strategickou investici do naší energetické bezpečnosti,“ prohlásila ministryně životního prostředí Anna Hubáčková (za KDU-ČSL).

Už v březnu přitom ministerstvo průmyslu jedny dotace na solární panely spustilo. Přispívá v nich výhradně na menší solární elektrárny na budovách. Na rozdíl od této výzvy se ale tentokrát dostane i na firmy, které plánují stavět větší solární elektrárny s výkonem nad jeden megawatt. Detaily nových podpor, včetně toho, jak velké procento nákladů stát žadatelům proplatí, ale zatím známy nejsou.

Podle ředitele Státního fondu životního prostředí Petra Valdmána stát hodlá podpořit i takzvanou komunitní energetiku. Jde o situace, kdy majitelé větších elektráren nevyrobí energii pouze pro vlastní potřebu, ale například ji prodávají sousedním

podnikům. Zároveň se podpora bude vztahovat i na elektrárny umístěné mimo samotné budovy, například přímo na pozemku firmy.

Peníze půjdou z takzvaného Modernizačního fondu zřízeného Evropskou unií, do nějž putuje část příjmů z prodeje emisních povolenek. Česko má z fondu v letech 2021 až 2030 nárok na 150 miliard korun. Zhruba dvě pětiny by mělo směřovat právě na podporu obnovitelných zdrojů energie. Stát jimi podpoří nejen solární, ale i menší vodní elektrárny nebo ty větrné. Dosud ministerstvo životního prostředí schválilo dotace zhruba pro 50 solárních elektráren. Dohromady dostanou tři miliardy.

Další příspěvky získají podnikatelé a firmy od ministerstva průmyslu a obchodu. To vypíše novou výzvu s názvem Úspory energie, v níž letos rozdělí čtyři miliardy korun. Peníze půjdou z programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK). Firmám by úřad proplatil až polovinu investovaných nákladů. „V tuto chvíli čekáme na schválení celkového programu OP TAK ze strany Evropské komise, aby mohla být mimo jiné tato podpora vyhlášena,“ prohlásil mluvčí ministerstva Marek Vošahlík.

Zájemci o fotovoltaiku se ale budou muset o slíbené čtyři miliardy dělit s dalšími projekty. Peníze můžou čerpat i žadatelé, kteří chtějí modernizovat rozvody elektřiny, plynu nebo tepla. Zájemce by ale neměla limitovat velikost firmy. Na dotace dosáhnou malé, střední i velké podniky.

I ve zmíněné březnové výzvě, určené pro stavitele menších solárních elektráren na budovách, byla celková rozdělovací suma čtyři miliardy korun. Podle nejnovějších dat úřadu požádalo o příspěvek k 25. březnu více než tisíc firem. Už nyní je jasné, že se na všechny nedostane. Dohromady požadují o miliardu více, než kolik ministerstvo vyčlenilo.

Přitom ani úspěšní žadatelé nemají vyhráno. Nemusí totiž sehnat dodavatele, který by jim panely na střechy namontoval. Firmy, které tyto služby poskytují, jsou přetížené. Obrovská poptávka panuje i ze strany lidí, kteří chtějí fotovoltaiku na svých domech.

Například ČEZ, největší český stavitel solárních elektráren, jen loni instaloval 1514 střešních fotovoltaik, téměř 2,5krát více než v roce 2020. Solární asociace uvedla, že loni v Česku vzniklo celkem 9321 nových solárních elektráren. Bylo to asi o tři tisíce více než o rok dříve. Právě domácnosti snažící se pomoci vlastních zdrojů ušetřit za stále dražší energie poptávku táhnou. Loňský růst způsobil, že montážníci přestali stíhat objednávky odbavovat. Na instalace je tak někdy nutné čekat i čtyři měsíce.

Zdržení při montážích vidí Asociace malých a středních podniků jako možný problém pro další výstavbu

solárních elektráren. „Firmy realizující instalace se mohou stát úzkým hrdlem a dodávky instalací menšího rozsahu, které očekáváme v případě malých a středních podniků, mohou být znehodnoceny,“ říká Jiří Kvíz, šéf výboru pro dotační politiku v rámci asociace. Pokud by firmy nestihly elektrárny postavit v termínu a nedostaly by výjimku, o nárok na příspěvek by přišly.

Úskalím může podle asociace rovněž být postupné zdražování solárních panelů. Kvůli vysokému zájmu a problematickým dodávkám z Číny podražily proti roku 2020 přibližně o pětinu.

Solární panely pro firmy. Dotace za 14 miliard korun na výstavbu fotovoltaiky plánují ministerstva průmyslu a životního prostředí vyhlásit v nadcházejících měsících. Foto: iStock

■ Ekologie

Recyklované materiály v každém tričku nebo džíněch

Adam Mašek
adam.masek@hn.cz

Světové firmy, které budou chtít prodávat své zboží na území Evropské unie, budou muset nově vyrábět své produkty s delší životností a tak, aby se daly lépe opravit a recyklovat.

Tak zní alespoň základní myšlenka návrhu nových opatření, která v rámci takzvaného balíčku oběhového hospodářství ve středu představila Evropská komise.

Kromě nástinu nových pravidel, jimiž se budou muset výrobní podniky řídit, komisaři představili i návrhy na změnu spotřebitelských práv. Zákazníci by měli ještě před nákupem zboží dostat přesné informace o ekologických vlastnostech výrob-

ků, jejich uhlíkové stopě nebo konkrétním složení.

„Je čas ukončit model: vzít, vyrobit, rozbít a zahodit, který je tak škodlivý pro naši planetu, ekonomiku a také zdraví. Dnešní návrhy zajistí, že se v Evropě budou prodávat pouze ty nejužitečnější produkty,“ říká výkonný viceprezident pro evropskou zelenou dohodu, takzvaný Green Deal, Frans Timmermans. Všechny novinky ale ještě musí projít diskusí členských států a odsouhlasit je musí také Evropský parlament.

Podle komisaře pro životní prostředí Virginijuse Sinkeviciuse by opatření – pokud se je podaří prosadit v praxi – mohla do roku 2030 vést k úsporám energie, které by se rovnaly roční hodnotě dovozu ruského zemního plynu do EU. Konkrétní parametry, jak toho chce EU

dosáhnout, však její zástupci ještě neupřesnili.

Jisté je, že podle nových pravidel by firmy musely pro své produkty zajistit co nejdelší životní cyklus a také jejich cenově dostupnou opravu. Například výměna baterie u chytrého telefonu by měla vycházet ekonomicky výhodněji než zakoupení úplně nového přístroje. „Klíčová bude také co nejvyšší možná recyklovatelnost výrobků. Půjde o to, aby fir-

~
Evropská komise chce po firmách, aby zajistily delší udržitelnost jejich zboží.

ma dokázala zajistit, že její produkt, respektive suroviny, ze kterých je vyroben, se po jeho likvidaci znovu vrátí do oběhu,“ říká ředitelka Institutu cirkulární ekonomiky Soňa Jonášová.

Nová unijní opatření dopadnou například na textilní průmysl. Podniky v tomto segmentu patří podle zástupců EU k největším plýtváčům materiálů a původcům odpadu, který pak z dřívější většiny není znovu využit.

Představená pravidla by mohla zásáhnout například velké oděvní řetězce, jako je H&M, Zara nebo New Yorker. Představitelé komise ale zatím nesdělili konkrétní požadavky vůči takovým společnostem, pouze to, že oděvy budou muset obsahovat určité množství recyklovaného materiálu. Mezi další sledovaná odvětví

však budou patřit i stavebnictví nebo elektronika.

„EU se tím snaží omezovat princip takzvané fast fashion módy a velký důraz bude klást také na ekodesign,“ říká Jonášová. I proto Evropská komise plánuje výrobkům přidělit digitální pas, který by obsahoval informace, z jakých součástek a materiálů výrobek vznikl. To by mohlo usnadnit likvidaci na recyklačních linkách, kde bývá nejčastějším problémem právě nedostatek informací o surovinách a látkách, které dané předměty obsahují.

Údaje o složení společně s uvedením například zmíněné uhlíkové stopy mají podle EU také předcházet klamavému marketingu. Zamezit mají případům, kdy by výrobci své zboží neoprávněně prodávali jako ekologicky šetrné.